

Vides konsultatīvās padomes (VKP) sēde

PROTOKOLS

LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija,
Rīga, Peldu iela 25,
101. telpa, plkst. 15:00

2020. gada 3.marts

1. Sēdes atklāšana, Juris Jātnieks, Vides konsultatīvās padomes priekšsēdētājs
2. Par informatīvo ziņojumu “Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi”, Raimonds Kašs, VARAM, Klimata pārmaiņu departamenta direktora p.i.
3. Par DAP reformas un funkciju izvērtēšanu, Daiga Vilkašte, Dabas aizsardzības departamenta direktore
4. Citi jautājumi

Sēdē piedalās

1. Elita Kalniņa, biedrība “Vides aizsardzības klubs”;
2. Jana Simanovska, biedrība “Ekodizaina kompetences centrs”;
3. Jānis Brizga, biedrība „Zaļā brīvība”;
4. Jānis Sprūds, biedrība „Latvijas ezeri”;
5. Juris Jātnieks, nodibinājums “Teiču dabas fonds”;
6. Kristīna Veidemane, biedrība „Baltijas Vides forums”;
7. Lelde Eņģele, nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”;
8. Līga Strazdiņa, biedrība „Latvijas Botāniķu biedrība”;
9. Olga Meļņičenko, biedrība „Latvijas Vides pārvaldības asociācija”;
10. Viesturs Ķerus, biedrība „Latvijas Ornitoloģijas biedrība”;
11. Anitra Tooma, biedrība „Vides vārds”;
12. Andis Liepa, nodibinājums “Ķemeru Nacionālā parka fonds”;
13. Andis Mizišs, biedrība „Vides fakti”;
14. Dace Āriņa, biedrība “Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija”;
15. Evija Pudāne, biedrība “Cleantech Latvia”;

Sēdē nepiedalās:

1. Alvis Birkovs, biedrība, „Latvijas Makšķernieku asociācija”;
2. Mairita Lūse, biedrība “Zero Waste Latvija”;
3. Jānis Rozītis, nodibinājums „Pasaules Dabas fonds”;
4. Līga Brūniņa, biedrība “Baltijas krasti”;
5. Jānis Ulme, nodibinājums „Vides Izglītības fonds”;

Uzaicinātie pārstāvji:

Raimonds Kašs, Klimata pārmaiņu departamenta direktora p.i.;

Elīna Baltroka, Klimata pārmaiņu departamenta Klimata pārmaiņu un adaptācijas politikas nodaļas vadītāja;

Agita Gancone, Klimata pārmaiņu departamenta Klimata pārmaiņu un adaptācijas politikas nodaļas vecākā eksperte;

Līga Platace, Klimata pārmaiņu departamenta Klimata pārmaiņu un adaptācijas politikas nodaļas vecākā eksperte;

Sēdi atklāj: Juris Jātnieks, VKP priekšsēdētājs.

Sēdi protokolē: Ilze Trušinska, Vides konsultatīvās padomes sekretāre

1. Sēdes atklāšana, Juris Jātnieks, Vides konsultatīvās padomes priekšsēdētājs

Juris Jātnieks norādīja, ka būtu nepieciešams VKP saprast un nolemt, kā paliek ar vēstules sagatavošanu par akcīzes nodokli minerālmēsliem un pesticīdiem. Būtu svarīgi šādu vēstuli sagatavot un nosūtīt FM. Iespējams šis varētu būt Janas Simanovskas pārziņā.

Jānis Brizga piebilda, ka varētu palīdzēt pie vēstules sākotnējās versijas sagatavošanas. VKP pirms kāda laika līdzīgu vēstuli pirms kāda laika tika jau gatavojusi.

Vēstule par akcīzes nodokļa piemērošanu pesticīdiem un minerālmēsliem sagatavo Jana Simanovska, Jānis Brizga un Jānis Sprūds.

Lelde Eņģele informēja, ka piedalījās starpinstitūciju sanāksmē, kurā tika apspriestas Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2020. – 2030. gadam. Ja VKP ir vēl kādi argumenti vai iebildumi tos nosūtām VARAM. Pamatnostādnēs nav pietiekami izvērtēta esošā situācija un puslīdz skaidri virzieni.

Lelde Eņģele aicināja, ka VARAM jādūdz izziņā norādīt VKP nesaskaņotos iebildumus, jo neizskatās, ka viedoklis, ko pēdējoreiz sūtījām VARAM, būtu ņemts vērā. Vēstules formātā nosūtīt ministrijai. VKP nevar saskaņot Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2020. – 2030.gadam.

2. Par informatīvo ziņojumu “Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi”.

Raimonds Kašs informēja, ka VARAM ir izstrādājusi MK informatīvo ziņojumu “Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi”. Ziņojuma izstrāde tiek koordinēta sadarbībā ar ZM, EM, SM un vairākām iestādēm (Silava, LVĢMC, u.c.). Ziņojuma saskaņošanas kārtība nav tāda, kā ierasts normatīvajiem aktiem un politikas plānošanas dokumentiem, kas tiek izsludināta VSS. Ziņojums tika nopublicēts sabiedriskajai apspriešanai ministrijas un Valsts kancelejas tīmekļa vietnēs. Ziņojums ir atskaite jeb pārskats par to, kā notiek mērķu izpilde attiecībā uz emisiju samazināšanu un piesaisti. Ziņojuma beigu daļā atspoguļoti secinājumi. Ņemot vērā 2018. gada SEG inventarizācijas datus, mērķi ir sasniegt i. Izaicinājums ir 2030. gads. Ja atsevišķi skatās uz ZIZIM sektoru, balstoties uz 2018.gada datiem, tad mērķis nav sasniegts.

Viesturs Ķerus norādīja, ka viņa interese galvenokārt ir saistīta ar ZIZIM sektoru, konkrēti meža nozari un šajā sakarā jautāja, kādi konkrēti pasākumi konkrēti izriet no šī ziņojuma?

Raimonds Kašs atbildēja, ka šis ziņojums ir par progresa atspoguļošanu, kāds ir noticis saistībā ar SEG emisijas samazināšanas un piesaistes mērķiem 2013.-2018. gados.

Viesturs Ķerus turpināja, ka viena būtiska problēma, ko nevar saprast, kādēļ no ziņojuma ir izņemts ārā galvenais iemesls SEG emisiju piesaistes samazināšanai? Nav ņemti vērā virkne pētījumu par to cik nozīmīgi SEG piesaistei ir vecie meži. Ir grūti saprast kādēļ ir tapis šāds ziņojums, kas ignorē galveno problēmu.

Raimonds Kašs piebilda, ka ziņojums tiek izstrādāts sadarbībā ar citām institūcijām. Nav tā, ka VARAM vienīgā sagatavo šādus pasākumus, izvērtējumus vai informāciju. Ir notikusi diskusija un viedokļu apmaiņa ziņojuma gatavošanas laikā. Pētījumu ir daudz un tie ir dažādi. Ir iespējams izmantot, piemēram 5 gadus senus pētījumus, tomēr ne vienmēr tas ir būs produktīvi. Pasākumi, kas sniedz lielāku vai mazāku ieguldījumu SEG samazināšanā un CO₂ piesaistē ir noderīgi.

Elīna Baltroka turpināja, ka komentārus un viedokļus būtu labprāt saņēmuši ātrāk, kad tos vēl bija iespējams iestrādāt dokumentā. Diskusijas ir nepieciešamas, jo šī ir patiešām sarežģīta politika. Ziņojums tika sagatavots jau pagājušajā gadā un balstoties uz pieejamo informāciju līdz 2019. gada 31.oktobrim. Līdz tam jau ir izstrādāta jaunāka inventarizācija, top arī jaunais prognožu ziņojums. Saskaņā ar MK noteikumiem, kas nosaka Latvijas SEG inventarizācijas prognožu ziņojumu izstrādes kārtību, atbildīgā institūcija aprēķiniem ir LVMI "Silava", kuras sniegto informāciju ministrija ņēmusi vērā ziņojuma izstrādē.

Lelde Eņģele jautāja, vai ir bijusi diskusija starp ministrijām par meža apsaimniekošanu, intensitāti, metodēm tieši CO₂ piesaistes kontekstā? Kādas audzes, kādi ciršanas apjomi, kāda vecuma struktūra un kā tas viss varētu ietekmēt piesaistes nozarē?

Jānis Brizga piebilda, ka pārāk daudz tiek runāts pat CO₂ piesaisti, bet pārāk maz par krāju. Lielākā daļa no ziņojumiem, bet svarīgākais jau ir šis uzkrātais ogleklis un par šo ne Silavas ziņojumi, ne arī citur par šo netiek īsti minēts.

Agita Gancone piebilda, ka tiesību aktos visvairāk tiek vērsts tieši uz CO₂ piesaistes faktoru, ziņojumos ir iekļauta informācija par oglekļa uzkrājuma izmaiņām augsnē.

Raimonds Kašs norādīja, ka katrai nozarei ir jābūt saviem aprēķiniem un katras nozares eksperti tos attiecīgi veic.

Jānis Sprūds piebilda, ka gribētu redzēt ziņojumā vairāk par šiem konkrētajiem ieguvumiem Latvijas sabiedrībai. Jābūt sasaistei, kā šie CO₂ samazinājumi nāk par labu sabiedrībai.

Juris Jātnieks aicināja VARAM ekspertus sniegt informāciju par to, kādi vēl turpmāk nākotnē ziņojumi tiks gatavoti gan par stāvokli, gan arī konkrētām rīcībām? Varētu atsūtīt informāciju VKP pārstāvjiem, arī par laika grafiku un termiņiem, gan par stāvokli kāds tas ir klimata saistītajās jomās.

Raimonds Kašs norādīja, ka šādu informāciju sagatavos un varētu nosūtīt VKP pārstāvjiem. Bet jāsaprot cik detalizēti šāda informācija interesē.

3. Par DAP reformas un funkciju izvērtēšanu.

Daiga Vilkašte informēja, ka vīzija ir 7 līdz 10 gadu laikā izveidot vienotu iestādi – Dabas izziņas centru, kur tiks saglabāta Dabas aizsardzības pārvaldes esošā infrastruktūra, Nacionālais botāniskais dārzs un Latvijas Dabas muzejs, bet padarot iestādi maksimāli interesantu sabiedrībai, un veicināt vides apziņas veidošanos sabiedrībā. Mērķis dabas institūciju zināšanu un prasmju apvienošana gan izmantojot esošos resursus, gan esošās kompetences. Uz doto brīdi VARAM ir izveidota darba grupa, kurai ir izvirzīti paveikšanai vairāki uzdevumi – viens no tādiem pārskatīt funkcijas, kuras varētu nodot no DAP uz Valsts vides dienestam. Jaunais centrs sastāvētu no 3 iestādēm DAP, Latvijas Dabas muzeja un Nacionālā botāniskā dārza (NBD). Latvijas Dabas muzejam visa procesa laikā jāiegūst nacionālais statuss. Attiecībā uz Nacionālo Botānisko dārzu ir notikušas sarunas arī ar Izglītības un zinātnes ministriju par reorganizācijas procesu, jo NBD vairs nebūs kā zinātniskā iestāde, bet gan valsts pārvaldes iestāde. Otra lieta un sarežģītākais process - DAP funkcijas. Notiek diskusijas par to, kādas no DAP funkcijām nodot Valsts vides dienestam, un kuras no tām paturēt. Viens no variantiem, ka ļoti maza daļa no administratīvā procesa un lēmuma pieņemšanas varētu tikt nodota Valsts vides dienestam. Vēl viens variants, ka visa kontrole un atļauju sistēma varētu tikt nodota Valsts vides dienestam. Par šo lēmumi vēl nav pieņemti. Par kopējā procesa virzību informācija ir sniegta arī ministram J.Pūcem. Pašreiz iestādes turpina darbu ar tiem uzdevumiem, kas tiem ir uzdoti.

Viesturs Ķerus jautāja, kāds ir pamatojums DAP funkciju nodošanai VVD? Ir bijuši vairāki auditi, kuros norādīts, ka šāda nepieciešamība nav, bet tagad šāda reorganizācija tiek plānota. Kāds ir nozares ieguvums, ja daļu no DAP inspektoriem un to funkcijām nododam VVD?

Daiga Vilkašte atbildēja, ka galvenais uzdevums ir izveidot vienotu dabas aizsardzības iestādi, kur galvenais akcents būs informēšana un izglītošana pasākumi.

Jānis Sprūds norādīja, ka pašlaik jau DAP ar apsaimniekošanas funkciju ir diezgan traki. Latgalē vairāki skaisti ezeri nav iekļauti aizsargājamās teritorijās. To apsaimniekošana ir bez pietiekamas kontroles.

Viesturs Ķerus norādīja, ka DAP galvenā funkcija pēc būtības ir dabas direktīvu sugu un biotopu aizsardzības likuma īstenošana Latvijā. Līdz šim DAP liela loma ir pildīta šajā ziņā un tā ir bijusi nozīmīga dažādos politiskajos procesos normatīvo aktu izstrādē. Zinot, ka Latvijā ir problēmas ar šī regulējuma īstenošanu joprojām nesaskata loģisku pamatu, ka DAP pārveido par pavisam citu iestādi.

Jānis Sprūds norādīja, ka tajā situācijā, kad mainās iestāžu funkcijas iespējams iestādēm ministrijas stratēģijā atļaut iestrādāt arī iestāžu darbības virzienus.

Juris Jātnieks jautāja, kādi būtu veicamie pasākumi, lai dabas aizsardzība valstī kopumā uzlabotos? Vai būs plašāks Natura 2000 teritoriju tīkls?

Daiga Vilkašte norādīja, ka pēc viena no iepriekš veiktajiem auditiem DAP notika arī iekšējās diskusijas par to, kā lietas paveikt labāk, ko uzlabot DAP darbībā utt. Tika saņemti daudz priekšlikumi, ko varētu darīt. Faktiski nebija nepieciešams papildus finansējums vai cilvēkresursi. Nepieciešama ir vienkārši vēlme darīt un darīt savu darbu godprātīgi.

VKP pārstāvji šī jautājuma sakarā ierosināja, ka iespējams uz nākamo VKP sēdi varētu uzaicināt VARAM ministru J.Pūci, lai painformē par plānotajām izmaiņām.

Daiga Vilkaste piebilda, ka ir arī Valsts kancelejas uzstādījums 3 gadu laikā par 6% samazināt ierēdņu valsts pārvaldē un samazināt mazo iestāžu skaitu.

Kristīna Veidemane ierosināja, kā varētu veikt samazinājumu - pirmā līmeņa kontrole par Teritoriālās sadarbības projektiem atdodot funkcijas privātajam sektoram.

Nākamā VKP sēde aprīlis

VKP sēdes vadītājs

/Juris Jātnieks /

VKP sēdes protokoliste

/Ilze Trušinska/